

Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi-CEİDizler Projesi Değerlendirme Toplantısı ve Uluslararası Konferansı Ankara’da Yapıldı

ab-ilan.com/toplumsal-cinsiyet-esitliginin-izlenmesi-ceidizler-projesi-degerlendirme-toplantisi-ve-uluslararasi-konferansi-ankarada-yapildi

28 Kasım 2022

“Eşitlik için veri topluyoruz”: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi-CEİDizler Projesi Değerlendirme Toplantısı ve Uluslararası Konferansı Ankara’da Yapıldı

ANKARA, 22.11.2022-Avrupa Birliği (AB) tarafından finanse edilen ve Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği’nin (CEİD) yürüttüğü Türkiye’de Katılımcı Demokrasinin Güçlendirilmesi: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Projesi (CEİDizler) Değerlendirme Toplantısı ve Uluslararası Konferansı 22 Kasım 2022 tarihinde Ankara’da gerçekleşti.

AB Türkiye Delegasyonu Başkanı, Büyükelçi Nikolaus Meyer-Landrut ve Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Gülay Toksöz’ün katılımıyla gerçekleşen toplantıya, 9 ilden proje paydaşları, sivil toplum kuruluşlarından oluşan CEİDizler Hibe Programı yararlanıcıları, akademi ve uluslararası örgüt temsilcileri katıldı.

Gülay Toksöz, açılış konuşmasında toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizliklerin tüm dünyada varlığını sürdürdüğünü ve elde edilmiş kazanımların da tehlike altında olduğunu söyledi.

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları’nı benimseyen tüm ülkelerin toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamayı taahhüt ettiğini belirten Toksöz, amaçların gerçekleşmesi için CEİD’in sunduğu toplumsal cinsiyet temelli verilere ihtiyaç olduğunu belirtti. Toksöz sözlerine şöyle devam etti: “Bu yıl ikincisini hazırladığımız Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini İzleme Raporu’nun önemli bir parçası olan göstergeler ve bunları kullanarak oluşturulan

CEİD Endeks, hükümetlerin taahhüt ettikleri toplumsal cinsiyet eşitliğinin ne ölçüde sağlandığını ölçmek bakımından oldukça işlevsel... Bu göstergeler sadece kadınlar ve erkeklerin gündelik yaşamına dair istatistikleri yansıtmıyor, aynı zamanda kadınların ve erkeklerin topluma olan katkılarına, farklı ihtiyaçlarına ve sorunlarına da ışık tutuyor”.

Toksöz sözlerini: “Veriyi eşitlik için topluyoruz. Verilerin olmaması politikada ilerlemeyi engeller.... Bizim için asıl olan sayıların gösterdikleri ve göstermedikleri üzerinden yürüttüğümüz eşitlik mücadelesi” diye sürdürdü.

AB Türkiye Delegasyonu Başkanı, Büyükelçi Nikolaus Meyer-Landrut da yaptığı konuşmada şunları söyledi: “Toplumsal cinsiyet eşitliği Avrupa Birliği olarak dış ilişkilerimizin bir önceliği. AB’deki pek çok kadın fiziksel ve psikolojik şiddete uğruyor. Karar alma, politika süreçlerinde maalesef oranlar düşük. Finansal desteklerin büyük bir bölümünü toplumsal cinsiyet eşitliği projelerine veriyoruz ve katkı sağlamasını hedefliyoruz.” Kadına yönelik şiddetle mücadelenin AB’nin gündeminde olduğunu dile getiren Meyer-Landrut, “El ele vererek mücadeleyi ilerletiyoruz. Ayrımcılığın önemli göstergelerinden biri kadına yönelik şiddet” dedi.

CEİDizler Projesi kapsamında toplumsal cinsiyete duyarlı verinin elde edilmesi ve izlenmesi amacıyla Adana, Ankara, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Trabzon, Eskişehir, Mersin ve Samsun olmak üzere Türkiye’nin 9 ilinde çalışmalar yürütüldü, toplumsal cinsiyet duyarlı hak temelli izlemeye ilişkin yüz yüze ve dijital eğitim setleri hazırlandı, Cinsiyet Eşitliği İzleme Merkezi (CEİM) bünyesinde bir e-kütüphane oluşturuldu ve periyodik olarak toplumsal cinsiyet eşitliğini izleme raporları hazırlandı.

Sözü geçen dijital eğitim setlerine ve raporların tamamına şu linkten ulaşabilirsiniz:
<https://ceim.ceid.org.tr/>

Toplantıda sunum yapan Deniz Kandiyoti toplumsal cinsiyet politikalarının küresel popülist yönetimler tarafından hedefe alındığının altını çizip, kadın hareketinin genel gelişimine ve mevcut duruma dair tespitlerde bulundu. Tüm alanlara toplumsal cinsiyet eşitliği gözlüğüyle bakılmasını sağlayan anaakımlaştırma politikalarının, kimi koşullarda devletlerin kadın haklarını kendi çıkarları için kullanmasına vesile olabildiğini ve bürokratik mekanizmalara sıkıştırabildiğinin altını çizdi.

Yakın Ertürk ise kadın hareketinin gelişimini anlatırken özellikle şiddetin önlenmesinin, mağduriyetin giderilmesi değil, kadının güçlenmesinin, kadın haklarının sağlanmasının ve tesisinin kaçınılmaz bir parçası olduğuna vurgu yaptı. Kadın haklarının sağlanması için yeni otoriter eğilimlerle mücadele edilmesi gerektiğinin altını çizen Yakın Ertürk dört unsura dikkat çekti. 1) Beden, cinsellik ve üreme hakları savunuculuğunu cesaretle yapabilmek. Kadının bedeni ve doğurganlığı üzerindeki taleplere karşı direnmek. 2) Şiddetle mücadeleyi, şiddetin geçişkenliği ve kesişimselliği düzeyinde olduğu anlayışıyla yürütmek. Böylece kadınlar arasındaki farklılıklarda bölünmeyip ve kadınlar arasındaki bağlantıları kurarak ve ortak stratejiler geliştirmeye olanak sağlamak. 3) Şimdiye kadar çok bel bağladığımız anaakımı yeniden tahayyül etmek ve dönüştürmek. Anaakımın

örgütsel ilkesi olan geçim modelinden bakımın etik bir değer olarak tanımlandığı modele geçmek için paradigma değişimine yoğunlaşmak. 4) Birbirinden kopuk ilerici hareketleri ortaklaştırarak bu hareketlerin dönüştürücü potansiyelini güçlendirebilmek.

Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini İzleme Raporu 2021-2022

CEİD Gösterge Uzman Çalışma Grubu tarafından hazırlanan Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini İzleme Raporu 2021-2022, 11 Kasım 2022 tarihinde Ankara’da yapılan tanıtım toplantısında kamuoyuyla paylaşılmıştı. Rapor, CEİD’in hazırladığı ve Türkiye’deki toplumsal cinsiyet eşitliği alanındaki gelişmelere ışık tutan ikinci rapor olma özelliği taşıyor.

2020 ve 2022 yılları arasında uygulanan CEİDizler Projesi süresince yapılan çalışmaların ardından oluşturulan rapor, sağladığı verilerle toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin güncel durumuna yakın bir mercekten bakılmasına olanak sağlıyor.

Raporda öne çıkan başlıklar şunlar:

Şiddetsiz Yaşam Hakkı İhlal Ediliyor

- 2021-2022’de gerçekleşen en önemli gelişme, 2011 yılında sözleşmeyi imzalayan ilk ülke olan Türkiye’nin Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi’nden (İstanbul Sözleşmesi) 1 Temmuz 2021 tarihi itibarıyla çekilmesi. Temel bir hak olan şiddetsiz yaşam hakkından Türkiye’de kadınlar yeterince yararlanamazken bu kararın toplumsal cinsiyet temelli şiddet açısından yarattığı sorunlar ve risklerin ne kadar korkutucu olduğu açık.
- Çocuk yaşta, erken ve zorla evliliklerin Türkiye’de hala yaygın olduğunu ve kadınların çoğunun geceleri sokaklarda kendilerini güvende hissetmediklerini de belirtmek şart.
- COVID-19 salgınının yaratmış olduğu sorunlar cinsiyet temelli şiddet oranında artışa sebep oldu. Salgın gerekçe gösterilerek uzaklaştırma kararlarında sürelerin kısaltılması, COVID-19 salgını sırasında Hakimler ve Savcılar Kurulu (HSK) tarafından yayımlanan ilke kararı ile 6284 Sayılı Kanun uyarınca alınacak tedbir kararlarının bir kısmının askıya alınması, şiddete uğrayan kadınların kolluk kuvvetlerine başvurularında karşılaştıkları olumsuz uygulamalar bu durumun sebepleri arasında.

İşgücü Piyasasında Eşitsizlikler Derinleşti

- 2021-2022 döneminde işgücü piyasasındaki eşitsizlikler derinleşti, kadın istihdamı olumsuz etkilendi, kadınlar arasında işsizlik oranlarının çok daha hızlı yükselmesiyle kadın yoksulluğu arttı.
- 2016 yılında kadınların istihdam oranı %30,6 iken bu oran 2021 yılında %28’e düştü. 2016 yılında işgücüne dâhil olmayan kadınların oranı %67,5 iken bu oran 2021 yılında %69,7’ye yükseldi.

Büyükşehir Belediyeleri Hizmetleri Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Mı?

- Rapora göre, 30 Büyükşehir Belediyesinin 12'si Kadın Danışma Merkezi (Ankara, Antalya, Balıkesir, Bursa, Diyarbakır, Eskişehir, Hatay, İstanbul, İzmir, Mersin, Muğla, Tekirdağ), 11'i Sığınma Evi hizmeti veriyor (Ankara, Antalya, Aydın, Bursa, Diyarbakır, Gaziantep, Erzurum, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Mersin). Dolayısıyla bakımlarıyla çoğunlukla kadınların ilgilendiği yaşlı, çocuk ve engellilere yönelik hizmetlerin sunumunda sorunlar olduğu görülüyor.
- 27 Büyükşehir Belediyesinin sadece 13'ü yaşlılara yönelik evde bakım hizmetleri sunuyor. Kimi belediyeler bu hizmeti verirken kendi kaynaklarına ek olarak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın Yaşlı Destek Programı'ndan (YADES) yararlanıyor, kimi belediyeler ise sadece bu program çerçevesinde hizmet sunuyorlar. Program bittikten sonra belediyelerin kendi kaynaklarıyla bu hizmeti sunup sunmayacağı bu konudaki kararlılıklarını gösterecek.
- Çocuklara yönelik kreş ve gündüz bakımevi hizmeti veren sadece 14 Büyükşehir Belediyesi var. 30 Büyükşehir Belediyesinden 16'sı engellilere, 10'u ise yaşlılara yönelik bakımevi hizmeti veriyor. Bizim için en önemli göstergelerden biri, 30 Büyükşehir Belediyesinin yalnızca beş tanesinde Eşitlik Birimi bulunması. Belediye hizmetlerinin toplumsal cinsiyete duyarlı olabilmesi için bu birimlerinin sayısı artmalı.
- Türkiye'de 2022 Mayıs ayı itibarıyla il ve ilçe belediyelerinde 35 Eşitlik Birimi bulunuyor. 30 Büyükşehir Belediyesinden yalnızca, Eskişehir, Gaziantep, Mersin, İzmir ve Trabzon'da Eşitlik Birimi olduğu görülüyor.

Büyükşehir Belediyelerinin Stratejik Planları Çoğunlukla Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Değil

Eskişehir, Mersin ve İzmir Büyükşehir Belediyeleri dışında, planların vizyon, misyon ve ilkeler bölümlerinde toplumsal cinsiyet eşitliğine yer veren belediye bulunmamaktadır. Stratejik Planların büyük bölümünde, kadına yönelik şiddet bir sorun alanı olarak görülmüyor.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Normunu Terk Etti

- Onuncu Kalkınma Planı'nda (2014-2018), 257 sayılı tedbir "Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme (TCDB) konusunda farkındalık oluşturulacak ve örnek uygulamalar geliştirilecektir" şeklinde ifade edilmişti. On Birinci Kalkınma Planı'nda ise TCDB kavramının kullanımı terk edildi. Aynı şekilde, 2019 yılı bütçe gerekçesinde "toplumsal cinsiyete duyarlı politika, plan ve bütçelerin geliştirilmesinin" önemi vurgulanırken 2020 yılı bütçe gerekçesinde "toplumsal cinsiyet eşitliği" kavramına yer verilmemiştir.

- Merkezi yönetim düzeyinde zaten sınırlı olan TCDB uygulamalarında bir geriye gidiş eğilimi olmakla birlikte bu yaklaşımın ikamesi olarak Kadının Güçlenmesi Programı'nın oluşturulduğu görülüyor. 2021 yılı ASHB bütçesinde Kadının Güçlenmesi Programı için ayrılan pay %0,35 olarak gerçekleşti. 2022 yılında ise Kadının Güçlenmesi Programı'na ayrılan kaynağın %0,01 oranında arttığı görülüyor. Bu artışın yetersiz olduğu oldukça açık.

CEİD'in Hak Temelli Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi Hesaplandı

Raporda, CEİD tarafından ilk kez bu yıl oluşturulan toplumsal cinsiyet eşitliği endeksine yer verildi. CEİD Endeks, Türkiye'nin toplumsal cinsiyet eşitliği performansının Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü (OECD) ülkeleri ile karşılaştırılabilir bir biçimde izlenmesi için oluşturuldu. CEİD Endeks sırasıyla sağlıklı yaşam hakkı, eğitim hakkı, çalışma hakkı, iyi ve yeterli yaşam hakkı, kararlara katılım hakkı olmak üzere beş ana alan ve şiddetsiz yaşam hakkına ilişkin bir uydu alanda ölçülmekte ve 19 alt boyutta toplam 32 gösterge içeriyor.

CEİD Endeks'e Göre Türkiye Nerede?

CEİD Endeks değerlerine göre Türkiye, 2010-2020 döneminde 56,5 puan ile 36 OECD ülkesi arasında 35. sırada yer alıyor. Türkiye, 36. sırada yer alan Güney Kore ile 34. sırada bulunan Japonya arasında.

Raporun tamamına erişmek için: <https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/2121>

Daha fazla iletişim için:

bilgi@ceid.org.tr

CEVAP VER
